یادی ٥٨ مین ساڵرۆژی (رۆژی جیهانیی پەرتووکی منداڵان).. رێزا شوان

له ساڵی (١٩٦٧) ەوە، له رۆژی (٢/ نیسان)ی هەموو ساڵێکدا، به بۆنەی (رۆژی جیهانیی پەرتووکی منداڵان) هەموو وڵاتانی جیهان، به سەرپەرشتی ئەنجوومەنی باڵای نێودەوڵەتی بۆ پەرتووکی لاوان، که رێخراوێکی قازانج نەویستە، نوێنەری تۆڕێکی نێودەوڵەتین، له کەسانێکی پارێزداری سوودبەخش، له هەموو شوێنێکی جیهاندا پێکهاتووە. هەوڵی یارمەتیدان و پشتگیری و پێشخستنی پەرتووکی منداڵان دەدەن.
بەم بۆنەیەوە، لەم رۆژەدا ئاهەنگ دەگێڕن و چالاکیی رۆشنبیری ئەنجام دەدەن و پەرتووکی تازەی منداڵان بڵاودەکەنەوە و نووسەرانی وێژەی منداڵان خەڵات دەکەن.

له پەرتووکخانە گشتییەکانیشدا، پێشانگای تایبەتی بۆ تازەترین پەرتووکر چاپکراوەکای بواری وێژەی و پەروەردەی منداڵان دەکەنەوە. میدیا و تەلەفزیۆن و رادیۆکانیش، دیمانە و چاوپێکەوتن لەگەڵ نووسەران و هۆزانڤانانی بواری وێژەی منداڵان و وێنەکێشانی بواری هونەری منداڵان و لەگەڵ هاوڕێیانی پەرتووک و هۆگرانی خوێندنەوەدا سازدەکەن. پێشبڕکێی نووسین رادەگەیەنن. باویشە کە لەم رۆژەدا، نووسەرانی پەرتووکە چاپکراوە تازەکان، بەشێک لە پەرتووکەکانیان بە دیاری پێشکەشی پەرتووکخانەکانی قوتابخانەکان و بە پەرتووکخانە گشتییەکان دەکەن. هەر لەم رۆژەدا، قوتابیان لە قوتابخانەکاندا بەم بۆنەیەوە، چالاکیی وێژەیی و رۆشنبیریی پێشکەش دەکەن.

مەبەستیش لە یادکردنەوەی ئەم رۆژە، سەرنج راکێشانی خەڵکییە بۆ گرنگی پەرتووک و خوێندنەوەیە لە ژیانی تاکەکانی کۆمەڵدا، بۆ پێگەیاندنی منداڵانی هۆشیار و رۆشنبیر. بۆ ئاگاداربوون لە تازەترین نووسین و لە پەرتووکە چاپکراوەکانی نووسەرانی منداڵان، لە بواری ژانرەکانی وێژە و رۆشنبیریی منداڵان.

شایەنی باسیشە، هەڵبژاردنی ڕۆژی (٢/ نیسان) وەک ڕۆژێکی جیهانی بۆ پەرتووکی منداڵان و پاراستنی مافەکانی نووسەران، هەڵبژاردنێکی هەڕەمەکی و بێ بنەما نییە، بەڵکو هەڵبژاردنێکی هێمایی و ڕۆشنبیری و وێژەیی و ڕێزلێنانی لە پشتەوەیە، کە سەنگی لە وێژەی منداڵانی جیهانیدا هەیە. لە ڕۆژی (٢/ نیسان/ ١٨٠٥) دا، کەڵەنووسەری بواری وێژەی منداڵان، چیرۆکنووس (هانز کریستیان ئەندەرسین) ی دانیمارکی لەدایکبوو، کە بە (باوکی وێژەی منداڵان) لە جیهاندا ناسراوە. لە ساڵی (١٩٦٧) ەوە، یادی ڕۆژی لەدایکبوونی هانز کریستیان ئەندەرسین، بوو بە (ڕۆژی جیهانیی پەرتووکی منداڵان).

هانز ئەندەرسین، سەرجەم (١٦٨) پەرتووکی بۆ منداڵان نووسی و چاپیانی کرد. بابەتەکانیان بریتین لە شانۆ و چیرۆکی ئەندێشەیی و ئەفسانەیی بۆ منداڵان. ئەم ژمارەیەش بۆ ئەو سەردەمە، ژمارەیەکی پیاوانەیی پەرتووکی چاپکراوی منداڵان بوو. پەرتووکەکانی وەریانگێڕاون بۆ زیاتر لە (١٥٠) زمانی جیهانی. چەند چیرۆك و شانۆیەکیشی وەریانگێڕاون بۆ سەر زمانی کوردی. لەوانە: شانۆی (پیڵاوی سوور).

هانز ئەندەرسین، لە ڕۆژی (٤/ ئاب/١٨٧٥) دا، لە شاری کۆپنهاگن کۆچی دوایی کرد. لە نووسینێکمدا، بە درێژی باسم لە هانز کریستیان ئەندەرسین و لە خەڵاتی هانز کریستیان ئەندەرسین کردووە، کە بە (نۆبڵی وێژەی منداڵان) ناودەبرێت.

داواش لە پەرتووکخانە گشتییەکانی شارەکانی کوردستان دەکەم، کە لە ڕۆژی چوار شەممە (٢/ نیسان/ ٢٠٢٥) کە یادی (٥٨) مین ساڵەی (ڕۆژی جیهانیی پەرتووکی منداڵان) ە، بەم بۆنەیەوە، چالاکی و بەرنامەی تایبەتییان هەبێت و کۆمەڵێک پۆستەر و دروشمی گونجاو بۆ هاندانی گەورە و منداڵان، بۆ خوێندنەوەی پەرتووک چاپ بکەن. پۆستەرەکانیش لە شوێنە گشتییەکانی شارەکاندا هەڵیان بواسن. بۆ نموونە: (پەرتووک باشترین هاوڕێیە)، (پەرتووک جوانترین دیاری و یادگارییە)، (خوێندنەوە خۆراکی مێشکمانە)، (دەمانچە و تفەنگ بۆ منداڵەکانتان مەکڕن.. گۆڤار و پەرتووکی منداڵانیان بۆ بکڕن)، (گەر دەتەوێ هەمیشە لە یادمدا بیت.. پەرتووکێکم پێشکەش بکە)، (دایکان و باوکانی هۆشیار، هانی منداڵەکانتان بدەن بۆ خوێندنەوەی گۆڤار و پەرتووکی منداڵان)، (پەرتووک مامۆستایە.. بە

خۆڕایی فێرمان دەکات)،… هتد.

مامۆستا دڵسۆزەکان، با پەرتووکەکانی پەرتووکخانەکانی قوتابخانەکانتان تۆز لێیان نەنیشێت. پەرتووک بۆ رازاندنەوە نییە، بۆ خوێندنەوەیە. ئێوە دەتوانن رۆڵێکی زۆر گەورە ببینن، لە رۆشنبیریکردنی قوتابییەکانتان، لە هاندانیان بۆ خوێندنەوە. بە تایبەتیش مامۆستایانی وانەی زمانی کوردی. ببورن کە ئەم پرسیارەتان لێدەکەم: ئایا لە ماوەی ساڵێکی خوێندندا، ناڵێم دوو جار، بۆ تەنیا جارێکیش قوتابییەکانتان بردوون بۆ (بەشی منداڵان) لە پەرتووکخانەی گشتی شارەکەتاندا؟ تا قوتابییەکانتان ئاشنای پەرتووک و پەرتووکخانە ببن و هۆگر و تامەزرۆی خوێندنەوە ببن؟ تا لە منداڵیییەوە بە خوێندنەوە ببێت بە خووی رۆژانەیان. تا ئیستا خوێندنەوە نەبووە بە کولتووری تاکی کوردمان. خوێندنەوە نەبووە بە بەشێک لە ژیانی رۆژانەمان.

وەزارەتی رۆشنبیریی کوردستان، ئەم پرسیارەش ئاراستەی ئێوە دەکەم، ئایا تا ئێستا، لە (رۆژی جیهانیی پەرتووکی منداڵان)، چی چالاکییەکی وێژەیی و رۆشنبیری و هونەریتان بەم بۆنەیەوە سازکردووە؟ چەند نووسەری بە توانا و ناسراوی کوردمان، لە بواری وێژەی منداڵان، چەند هونەرمەندی وێنەکێشی بواری پەرتووک و گۆڤارەکانی منداڵان، لەلایەن وەزارەکەتانەوە خەڵاتان کردوون؟ بڕوا ناکەم ئەوانەی کە تا ئێستا خەڵاتیش کرابن، ژمارەیان لە پەنجەکانی دەستێکمان زیاتربن. راستییەکەی ئەوەیە، کە ئێوە وەکو پێویست ئاوڕتان لە وێژەی و لە هونەری وێنەکێشانی پەرتووکی منداڵان و لە نووسەران و لە هونەرمەندانی ئەم بوارە زۆر گرنگ و چارەنووسسازە نەداو□تەوە. کە داهاتووی گەلەکەمانیان پێوە بەندە. هەر گەل و و□لاتێک گرنگی بە منداڵانی ئەمڕۆیان نەدەن، واتە گرنگی بە داهاتوویان نادەن. چونکە داهاتووی هەر گەل و نیشتمانێک لە دەستی منداڵانی ئەمڕۆیان دان.

دوبەی: ٢٠٢٥